

Учител-будител във виртуалното пространство

Планът на урока за всяка възрастова група се базира на разбирането за класа като общност, която има свой живот и която е способна да си помага в нужда, и на отчитането на предизвикателствата на всяка възраст.

Задачите на развитието в 9-12 клас

В този етап от развитието си децата се превръщат в млади хора, които се сблъскват с множество предизвикателства предвид бързите промени, които настъпват. В тази възраст характерно е учениците да воюват за своята независимост, да отхвърлят налагащите се авторитети, както и да експериментират в социума, търсейки да заемат своето място в обществото. Същевременно липсата на опит и умения ги прави уязвими в няколко основни аспекта:

- **Автономия** – Младежите в тази възраст имат голяма нужда да бъдат автономни и признати от авторитетен за тях човек, ето защо често реагират с вътрешен конфликт „борба за власт или покорство“. Често изпадат в конфликтни ситуации поради голямото им желание мнението им да бъде чувано и зачитано, но същевременно нямат изградени умения за себеизява.
- **Социализация** – В тази възраст учениците имат много ниски социални умения. Често докато търсят мястото си в социалната група, те трупат опит на базата „опит- грешка“. Същевременно страха от провал все още е много силен, тъй като очакванията на останалите, а и техните собствени са много големи на база ниските умения, които имат. Ето защо преживяването за провал (дори да няма такава фактология) може да бъде много силно.
- **Интернет**: Високите дигитални и ниските социални умения предпоставят преживяването на фрустрация предимно заради отношенията, които младежите имат със свои връстници.
- **Личностно развитие** - Това е период на реструктуриране на ценности и нагласи. Това поставя учениците в ситуация на преживяване на множество вътрешни конфликти „борба – подчинение“, „опит-провал“, „съгласие-отстояване“ и др.

Предварителна подготовка

Предварителната подготовка на провеждането на урока се състои от няколко аспекта.

- **Физическо пространство**: Подредяне на столовете в стаята във формата на полукръг.

Възможността учениците да седнат лице в лице има няколко предимства, но може да доведе и до няколко нежелани за нас последици. Има начин обаче рисковете да бъдат контролирани. Кръгчето позволява на младежите да се виждат и затова стимулира равностойното и непринудено общуване между тях. Това им дава енергия, която е изключително ползотворна за работния процес, но трябва да бъде управлявана. Доверието в групата е много по-голямо, когато всички могат да се обърнат към другия лице в лице, а часът по изготвяне на правила на класа предполага повишено доверие.

Подредянето на стаята отнема не повече от 5 мин и е добре, когато не се нагърбваме сами с тази задача, а делегираме такива отговорности на учениците. Те също носят отговорност за пространството около себе си, а и колкото и да са пораснали се чувстват добре, когато са включени в общ процес и изпълняват обща задача.

Възможно е някой да не желае да се включи в кръгчето поради притеснение. Първата стъпка, е да го поканим при останалите, за да бъде част от групата. Ако това не сработи, оставяме възможността да се включи, когато намери за добре. Уверяваме момчето или

момичето, че искаме да бъде в кръгчето, но решението е лично, докато не пречи на процеса, който се случва между останалите.

1. **Същност на часа: Подготовка на материалите и съдържанието.**

Като предварителна подготовка бихме могли да разгледаме приложената кратка форма на обратна връзка като инструмент за диалогичност. Това е метод, който се препоръчва да се ползва, тъй като структурира преживяването, подреждайки го в няколко основни насоки като изразява загриженост за мнението на всеки ученик, считайки го за значимо. Формата би могла да съдържа няколко основни неща: **Кое беше най-ползното от часа?** – това Ви дава информация кой от какво се вълнува и къде поставя акцент върху важните неща; **Кое би могло да се случи по-добре?** – този въпрос насочва мисленето към критичност и стремеж към усъвършенстване като същевременно изразява готовност за развитие; **Какви други теми бихте подготвили за следващ час?** – с този въпрос бихте делегирали по-голяма отговорност на учениците да се въвлекат в процеса и самите те да подготвят урок на тема, която ги вълнува. Това ще им помогне да развият ораторски и лидерски умения.

Материали:

- план за часа;
- голям лист за записване на правилата, така че да останат след часа;
- цветни маркери;
- мултимедия (по желание).

Подготовката на стаята отнема 10 минути, а най-добре е да помолим учениците да ни помогнат с разместването – все пак те също носят отговорност за пространството, в което учат.

План за часа (40 мин)

1. Въвеждане в темата (3 мин):

Учениците се въвеждат в темата, като се маркират накратко основните неща, за които ще се говори в часа. По този начин ще се зададете и посоката на разсъждение. Например: „Днес ще говорим основно върху взаимоотношенията ни. Как общуваме помежду си, как изграждаме нашата репутация и как всичко това се случва в интернет. Ще направим две кратки упражнения, с които ще разгледаме различните правила от които се ръководим при общуването и изграждането на онлайн репутацията ни. Накрая ще изберем няколко, които ще бъдат Правила на нашият клас.“

1. Упражнение 1 - Мозъчна атака (15мин):

Учителят записва на дъската думите „общуване“ и „репутация“, след което се питат учениците дали знаят какво означават следните думи и при нужда се въвеждат новите термини:

- **Онлайн репутация** - резултатът от това, което вършим онлайн, което казваме, пишем, постваме и което другите казват и мислят за вас, или с други думи образът, който имаме пред света, как другите ни възприемат;
- **Онлайн общуване** – Общуването онлайн е индиректно през различни сайтове, платформи, програми или приложения. Всички текстове, постове, картинки, снимки, видеа и други, които виждаме и които публикуваме са начините, по които осъществяваме контакт и общуваме с другите.
- **Нетикет** - Това е Интернет-съответствието на етикета – правилата, изработени през вековете с цел общуването между хората да не води до конфликти и недоразумения, а да става по приятен, разбираем и лесен начин.
- **Етикетът** е допустимата норма в социалното общуване или с други думи: добрите обноски като израз на ценностната система.

Когато сме готови да започнем даваме точна инструкция като задаваме и време за изпълнение. Например: „Сега ще имаме 10 мин, в които ще изброяваме как общуваме и изграждаме нашата репутация, както на живо, така и онлайн. Аз ще ги записвам на дъската/Моля някой да ми асистира като ги записва на дъската. Изказвайте всичко, за което се сетите, тъй като сега няма да отчитаме правилно ли е или грешно. Всяко мнение е важно!“

Ако се притесняваме, че учениците биха стояли пасивни, винаги може да ги провокираме с няколко въпроса като: Какво правя и какво не, когато общувам онлайн? Какво казват „постовете“ ми за мен? Какво искам другите да видят? Кои са моите лични правила на общуване?

2. Упражнение 2 – Изработване на правила (17 мин):

Разделят се учениците в четири групи като отново се задава точна инструкция и време за работа.

Например:

- **Разделяне:** преброяват се според любим канал за комуникация (Например: Фейсбук, Скайп, Вайбър, Инстаграм);
- **Инструкция:** „Обсъдете във всяка група и запишете 3 правила за използване на интернет (нетикет), като е важно да се аргументирате защо считате, че тези са най-важни за вашата група.

Имате 5 мин за работа.

След като изтече времето за работа групите се събират в 2 по-големи (по 8 човека или класа се разделя на две големи групи) и инструкцията се повтаря: От тези 6 правила (общо на двете групи) изберете само 3 като се аргументирате защо избирате тези (защо избраните правила са по-важни от другите).

Имате 5 мин за работа.

Накрая в рамките на 7 мин се обсъждат избраните правила в целия клас. Важно е всеки ученик да се съгласи за значимостта на всяко правило да бъде част от 6-те правила на класа. В края на часа се записват на голям лист или флипчарт и се поставят на видно място.

3. Затваряне на часа (5 мин):

Всеки – учителят и учениците, благодарят на останалите за участието като се здрависват и се гледат в очите.

Като затваряне на часа може да се представят местата, където младежите могат да поговорят с консултант или директно да сигнализират, когато срещнат нередности или неща, които ги притесняват в интернет:

- За да поговорите с консултант, който да ви изслуша, разбере и помогне, можете да се свържете с Българската линия за онлайн безопасност на телефон 124 123, Скайп: blobbg или имейл helpline@online.bg. Консултантът може да ви помогне да решите какво да направите, за да си помогнете.
- Директно можете да сигнализирате и на Горещата линия за незаконно съдържание www.web112.net.

Схематичен план за часа:

Правила на класа за ползване на интернет		
Време	Методика	Цел
3 мин	<p>Представяне на темата:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Общуване/репутация • Правила по които изграждаме взаимоотношения и репутация /нетикет/ • Как това се случва в Интернет 	Учителят да подготви младежите като им зададе рамка в която да насочи разсъжденията им.
15 мин	<p>Мозъчна атака: Общуване онлайн/офлайн – как изграждам образа си пред света?</p> <p>Водещият написва на дъската думите „Общуване“, „Репутация“ след което пита групата да сподели как хората общуват, как изграждат репутация и как това се случва в реалността и интернет?. Важно е учителят да уточни, че няма правилни и грешни твърдения. В това упражнение се дискутират различните/противоположните мнения (какво кара учениците да разсъждават по определения начин – аргументация), като се записват на дъската. Важното е всичко казано да бъде записано (може да пише повече от един човек, за да става по- бързо).</p>	Учениците да продуцират колкото се може повече типове общуване, правила по които изграждаме репутацията си кои са приликите и разликите между онлайн и офлайн взаимодействието.
17 мин	<p>Работа по групи: упражнение за създаване на правила:</p> <p>Разделят се по двойки и записват 3 правила и кое ги прави важни; след това се групират 2x2 двойки в 4-ки и избират 3 правила и защо са избрали точно тези правила, кое ги прави важни; след това на 8/10 и записват 3 правила и защо точно тези 3; накрая в цялата група записват поне 3 общи правила в класа като важното е всички да са се съгласили за важноста и необходимостта на всяко правило да бъде част от общите правила на класа.</p>	Извеждане на правила за общуване в мрежата и обсъждане смисъла на всяко правило и значението му за групата. Фокусиране върху смисъла на правилата и отражението им в целия клас, развиване на умения за дискусия и аргументация.
5 мин	Затваряне: Предоставяне информация за БЛОБ	Младежите да се запознаят с местата, където могат да потърсят помощ за въпросите, свързани с интернет.